

פרוטוקול מס' 23

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהתקיימה
ביום א', ב' בסיון תשל"ד, 23.5.74. בשעה 10.05

נכחו:

חברי הועדה:

- י. תמיר - היו"ר
- י. בארי
- ח. אבו-רביעה
- מ. הכהן
- א. הרליץ
- א. ורדיגר
- מ. ורסמן
- י. שמיר
- ד. קורן
- ב.צ. קשת

מוזמנים:

- י. מקוביץ - משרד הפנים
- י. בן-פורת - משטרה
- סנ"צ יעקבי - משטרה

מזכיר הועדה:

- י. ברזאני

מתורגמן:

- י. גבריאלי

דשם:

"חבר המתרגמים"

סדר היום: 1. המשך הדיון בנוננות הישוב האזרחי

440.

(29.5.74) מ"א

י. תמיר - היו"ר:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. בהתאם להחלטתנו משלשום בענין הכנסת, אנו ממשיכים לדון בשאלות הפנים הקשורות בעניני הבטחון וההתארגנות האזרחית לשם שמירה ואבטחה פנימית.

י. בן-פורת:

שר המשטרה יושב כעת בוועדה של שרים באותו נושא, בצד הארגוני והאחר בירושלים, כך שנבצר ממנו לבוא לכאן. איתו יושבים עוד נציגי מטה המשטרה, ככה שאנחנו נתבקשנו ליצג את המשטרה. איתי נמצא סנ"צ יעקובי ראש מדור סיור ומבצעים. כלומר, כל תפקידי המניעה של המשטרה, שמירה על הסדר הציבורי ומניעת פשעים.

י. תמיר היו"ר:

לגבי סדר הישיבה: נמצא אתנו מר מרקוביץ שעומד בראש הפעולה מטעם משרד הפנים. נרשמו לדיון החברים בארי, שמיר וקשת שלא היגיעו לכלל התבטאות בישיבה הקודמת. אני מציע שתחילה נשלים את האינפורמציה, כי בינתיים נוספה אינפורמציה הן למשרד הפנים ויתכן גם לנציגי משרד המשטרה. אם אתם רוצים להוסיף בבקשה. מר מרקוביץ אמר לי שלאחר סיור בכמה מקומות וטפול בנושא נוספה לו אינפורמציה שהוא מעונין מאד לשתף בה את חברי הועדה באשר לנתונים שהוא אסף. אני מציע שנשמע על כך. אני רוצה לקרא עוד פעם את המיטה של הסכומים שנעשו, כדי שהחברים יוכלו להתייחס בדיון לזה. אני כללתי את ההערות של ח"כ ורדיגר בשנים-שלושה סעיפים. אלה הדברים שאני מציע כסכום וכחומר מחשבה:

"ועדת הפנים דנה במאורעות הדמים שקרו בגבול הצפוני והתייחסה לאירועים המלווים את ההתרחשויות. בהקשה לכך שמעה הועדה סקירות מפי שר המשטרה, המפכ"ל של המשטרה, מנכ"ל משרד הפנים. באשר להגבור אמצעי ההבטחה בעורף והשמירה המתחייבים מהמצב, הועדה מצדיקה התארגנות מיוחדת כלל-ארצית ולא פרטיזנית. זו היתה רוח הדברים שאמרו החברים - לשם ביצוע פעולות שמירה והשרותים הקשורים בכך. הועדה קוראת לתושבי המדינה שאינם בשרותי צה"ל וכוחות הבטחון להתנדב ולהתגייס למסגרות אלה. (2) הועדה פונה לאזרחי ישראל ולכל הגורמים לשמור בקפדנות על סדרי ההתנהגות התקינים של החוק והסדר. הפרתם משרתת את האויב ומעודדת אותו. (3) באשר להפגנות ופיוזורן סבורה הועדה שהן השלטונות והן המתארגנים להפגין חייבים בריסון מירבי ונדרשים להמנע מהתנגשויות מיותרות ומזיקות לשלום המדינה והמשרתות גורמים עוינים. (4) הועדה פונה לאזרחי ישראל לקיים יחסי עדות ודמות תוך כיבוד הדדי ולהמנע מפגיעות באזרחים מסקטורים אחרים שאינם יהודיים והינם בני ברית למאבק ולבטחון. ליבוי האיבה במישור זה הוא אחד ממטרות הארגונים הרצחניים ומדיניותם. הועדה קוראת לציבור כולו לקיים עירנות והתייחסות מתמדת לגבי צרכי הבטחון הפנימי. הועדה סבורה שיש להזהר מפרסום ידיעות ואינפורמציה שהאויב עלול לנצלן נגד המדינה ונגד אזרחיה. "אני לא אומר פה רדיו ולא טלוויזיה ולא עתונות, אני אומר בצורה מאד עדינה "אינפורמציה ופרסום" ומי שיבין יבין. כי אם נאמר עתונות, רדיו וטלוויזיה תקום צעקה גדולה ואנו כבר מכירים את הענין. "חשוב ביותר להקפיד על ביקורת עצמית בכל הנוגע לאפשרות שהאויב יפיק תועלת מעשית, פסיכולוגית או תעמולתית מגילויים שאנו עצמנו מגלים. "ח"כ ורמן בא לכאן נרגש במידה רבה ואמר שברדיו שידרו שבח"פה בקושי היגעו 30 מתנדבים. הלא כך אנו במו ידינו משרתים את האויב! "צמודה לאינפורמציה שקבלה הועדה, קוראת הועדה לאזרחי ישראל ותושביה להיות סמוכים ובטוחים ביכולת המלאה להדוף את גלי הטרור ולגבור עליהם". אם שמתם לב הניסוח היה מאד זהיר מבלי לפגוע או להיות צד בענינים, אבל העלה במידה שאפשר לומר את הנקודות שאנו צריכים להתייחס אליהן כוועדת פנים של כנסת ישראל. ח"כ ורדיגר שהוא היוזם של סעיף זה, מציע לי להוסיף לפרסום שניתן לדברים מכתבים לרדיו, לטלוויזיה ולעתונות ולא בגוף ההחלטה, אלא נשלח להם מכתב ובו נאמר להם שבמה שהם נותנים אינפורמציה עובדתית הם למעשה משרתים את האויב. זה חומר למחשבה. לפני שנפתח בדיון בין חברי הכנסת, כדי להיות יותר מעודכנים אבקש את מר מרקוביץ לדווח על הענינים האחרונים שחלו בימים שעברו מאז הישיבה הקודמת. אני רצה בהזדמנות זו לברך אותך בשם כל חברי הועדה לעבודה מוצלחת אשר תביא תועלת לכולם.

י. מרקו ביץ:

סירתי אתמול בקרית-שמונה, מעלות ונהריה. נפגשתי עם אנשי הרשויות המקומיות כדי לעמוד מקרוב על מצב הדברים. התמונה שהתקבלה היא של כוונות ודריכות רבה בכל הישובים. לפי אינפורמציה שקבלתי ישובי הצפון נתונים בדריכות בלתי מוגבלת. הדבר הזה מוצא את ביטויו בכמה אופנים. קיים ראשית כל פחד לגבי בתי הספר. בכל המקומות דורשים ההורים גם גידור וגם שמירה. אנחנו יודעים שיש יורה לא כל כך אפקטיבית כלפי אויב מסוג זה, אבל מסתבר שלגבי ההורים זה חשוב ביותר. ישנם הורים שאינם רוצים לשלוח את ילדיהם בלי שניצב שומר מזוין ליד בית הספר. אתמול פיננו בית-ספר בקרית שמונה, משום שהיה חשש שמסתובבים אנשים חשודים בסביבה. על פיננו בית הספר החליטה הרשות המקומית יחד עם מפקד העיר. יכול להיות שהיה חשש מצד מנהל בית הספר, אבל גם פרנסי העיר אינם מסוגלים להתמודד עם בעיות כאשר מצוי ציבור הורים מתוח מאד ורגיש. בתוך העיר היה כוח צבאי גדול מאד. כוונתי הן לקרית שמונה והן למעלות, ואעפ"כ כאשר העניין נוגע לבתי ספר, נמש ישנו פחד בין ההורים שלא מרפה מהם וזה נכון גם לגבי נהריה ונכון לגבי אותם ישובים שהם יותר קרובים לגבול. במעלות ישנו מצב שבשעה 5 כולם נסגרים בבתי המפחדים לצאת. יש משפחות שאצלן לך חייל עם נשק. המשפחות מתקבצות יחד בחדר, ילדים ישנים זה ליד זה בצפיפות בלתי רגילה. ישנם מקומות חשוכים ששם פשוט מפחדים ללכת, הבית קצת חשוך ומאד חוששים ללכת לשם. אני דברתי אתמול עם ראש המועצה ושאר החברים. נמצא שם גם האלוף רחבעם זאבי (גנדי) השוהה שם מאז המקרה והוא ספר לי את כל הפרטים, בהם נוכח במו עיניו. הבעיה המועלית בדרך כלל בכל הישובים היא בראש וראשונה בעית בתי הספר, שמירה על בתי הספר בכל הרשויות באזור הצפון קבלו במצב דברים זה אישור להפקיד שמירה על בתי הספר. הדבר נעשה מתוך התקציב של הרשות המקומית. ליד כל בית ספר מוצב שומר מזוין. פונים לחברות שמירה ואכזר בב המקומות הוצבו שומרים כאלה, כולל בנהריה. אתמול הוציאו שמונה בחורים מחברת שמירה אשר שמרו על בתי ספר, כולל סיור נייד הנע מבית ספר אחד למשנהו. בעיה שניה שמורגשת יותר בישובים הקרובים לגבול היא עניין הגדר. ישנם ישובים שאין סביבם גדר בטחון כמו מעלות. יש דרישה לתאורה בטחונית ולכל אותם האמצעים המקובלים מבחינת הבטחון השוטף. אני מוכרח לומר שהצבא והמשטרה נמצאים במקום ומהווים בהחלט גורם מרגיע, ואעפ"כ המתיחות גדולה.

שאלתי מה אפשר לעשות כדי קצת להקל ולהעלות את המוראל. בכל המקומות נאמר לי, וזו גם אחת ההצעות בתיק זה, שבעית התקשורת זה אחד הגורמים השליליים שתורמים לא מעט להורדת המוראל בישוב. אמר לי ראש עיריית נהריה שאחד הגורמים המשפיעים לרעה זו דוקא הטלויזיה. מי שמאזין ומסתכל בטלויזיה מוצא אותה לא כגורם מרגיע אלא כגורם המעורר תסיסה ומכניס פחד. הבטחתי לו שאמסור את הדברים גם לחברי הועדה היושבים כאן, מאחר וזו באמת בעיה שצריך לתת את הדעת עליה. יחד עם זאת אני חושב שראשי הרשויות המקומיות עובדים קשה מאד, ובלחץ רב בעיקר מצד האוכלוסיה המקומית שלא פוסקת מלהעלות בעיות וקשיים וזה טבעי. במעלות למשל יש משפחות חרדות וחסרות מנוחה. גם אלה שביום הראשון עוד החזיקו מעמד, כעת מרגישות מצב של מועקה. צריך לחשב על עזרה פסיכולוגית של בעלי מקצוע בתחום זה שימצאו את הדרך להרגיע ולהכניס יותר שלווה. יש שם שני אנשים מקצועיים, אבל זה בהחלט לא מספיק. אני מוכרח לומר שיש התארגנות יפה ברשויות המקומיות עצמן. בנהריה התארגן המשמר האזרחי בצורה פעילה, הם קבלו נשק וקימת דרישה לנשק נוסף. כמעט בכל בית בעירית פיתוח דורשים נשק. מצד הצבא נעשתה החלטה חשובה: אלוף פיקוד הצפון הורה כלפי קרית שמונה לפחות, שחיילי מילואים יוכלו לקבל נשק ביחידת המילואים שלהם ולקחת את הנשק הזה איתם הביתה כדי שיהיו יותר בטוחים. זה לא מוריד את הכוונות של הצבא מצד אחד ולא את החיילים - כמובן לא לכולם - זה תורם להרגשת בטחון נוספת. הפעילות הזו מבורכת מאד, ואני חושב שעצם העובדה שהרשויות עצמן נכנסו כעת לעול הזה, זה תורם להרגשה של בטחון ונדמה לי שהישובים האלה ראויים לעידוד מצד כל הגורמים ובוודאי מצד נבחרי הציבור.

י. תמיר היו"ר:

אני מודה לך וסבור שהדברים שהבאת בפנינו חשובים מאד כדי להנחות את חברי הועדה ולחוש את ההתפתחויות ומצב הדברים כפי שראית במו עיניך. אין עדות טובה ממראה עינים וטוב שאתה מדבר בגלוי ובמהלך הדין החברים בוודאי יתיחסו לזה

י. בארי:

אפתח בבעיה היסודית שבה נגעה כבר הגב' הרליץ בישיבה הקודמת. היא שאלה מהו ההבדל בין מצב הרוח כיום ובין מצב הרוח בתקופת המנדט. יותר נכון לא גורם לקרבנות גדולים פי עשרה ממה שאירע, לא היה נפגע מצב רוחו של הציבור ושל ישובי הצפון כפי שהוא נפגע עכשיו. בעבר בתקופת המנדט ובמלחמת השחרור הלן כולם כי חרף הקרבנות נעשה כל מה שניתן לעשות כדי למנוע את מה שהמרצחים הערביים מעוללים. מה שקורה מאז המלחמה של יום הכיפורים, וזה התחיל ביום המלחמה הוא שאנשים חשים שנופלים קרבנות שלא היו צריכים ליפול. מתחוללות תופעות שניתן היה למנוע אותן. את זה מבין וחש כל אדם החל בפרימיטיבי ביותר וכלה באינטליגנטי ביותר, והוא חש שלא נעשה הכל. אנו כאן בקרנו את אמצעי התקשורת וגם לי בקורת לא מועטה כלפי אמצעי התקשורת, לאו דוקא בתחום של הבטחון אלא בתחום החבתי דוקא. אמצעי התקשורת אשמים לא במעט בהתדרדרות החברתית במדינה. אבל אני כאן לצרכי ויכוח אציג את המאידך גי' סא. אחמול פורסמאמר בעתון במסגרת סדרת מאמרים על ישובי הצפון. המאמר הזה דן באבי בים ומסתבר שהסיטוט הזה של האוטובוס מלפני ארבע שנים עוד לא חלף מעל תושבי הכפר. אבל הנה נמסר עוד משהו. מספר אחד המזרים בביה"ס באבי בים: היה אלנו ג'י'פ של משמר הגבול, לקחו אותו מכאן לפני שלושה שבועות. אנחנו עשינו רעש במועצה האיזורית ושום דבר לא עזר. באו לכאן כתבים של הרדיו בשביל לשדד על החיים במושב. אמרו ברדיו שאין שמרה מספקת - מיד למחרת, יום לאחר השדור החזירו את הג'י'פ של משמר הגבול. הוא מציין כי בוודאי יש טעם לפגם אם התושבים מרגישים כי אין שמירה מספקת, אם הם מרגישים שמה שלא פעלו בכוחם במשך זמן רב הושג באמצעות שדור רדיו. רבותי, כשדברים אינם זזים בדרך אחרת אמצעי התקשורת עולים על כך ואז העניינים זזים גם זזים. זוהי רק אילוסטרציה למה שאנו מכנים מאז המלחמה "מחדלים".

הערה שניה שהיא אישית לחלוטין. בעיני משרד המשטרה לא רק צריך להמשיך ולהתקיים כמשרד עצמאי ואין למזג אותו עם משרדים אחרים - יכולים לחלוק עלי חברי הסיעה שלי וחברים אחרים, זו שאלה של הערכה - אלא אני מעולם לא הבינתי, גם לפני המלחמה כיצד מתיחסים אל משרד משטרה כאל משרד מדרגה שלישית במדינת ישראל. כאשר באים לאיש ולחלק משרדים בממשלה, יש חלוקה מאד מאד ידועה למשרדים בדרג ראשון, משרדים בדרג שני ומשרדים בדרג שלישי. בעיני משרד המשטרה לא רק חייב להשאר עצמאי, אלא לעניות דעתי בחברה המודרנית עם ההתפתחות הטכנולוגית והמשרדים החברתיים, הוא צריך להיות משרד ממדרגה ראשונה. אבל משרד מדרגה ראשונה ומשרד אשר חייב לשאף לסמכויות ולכוח חייב גם לשאת בכבוד. אנחנו יודעים, ושר המשטרה לא חידש לנו מאומה כאן כאשר אמר שאי אפשר לסגור הרמטית את הגבול, אי אפשר להגן באופן הרמטי על כל מוסד ועל כל נקודה הצפויה לפיגוע. אין חדש בזה. הוא דיבר על כוח ספטי ואמר שהוא איננו וזה נכון. אבל כאן למדנו עוד מתקופת המנדט ובכל המחטרות לימדו זאת, שרק כוח סטטי ורק הגנה ורק דפנסיבה מעולם לא יכולים להספיק. לשם כך צריפים כוחות ניידים, לשם כך דרושה יוזמה ולשם כך דרושה רדיפה, כדי שאנו נהיה היוזמים והרודפים ולא תמיד נמצא בעמדת החגוננות.

ועכשיו לענין הכוח הנייד. שאל ח"כ אליעד ואני מזדהה עם תוכן שאלתו גם אם לא בדיוק עם הניסוח: היתה או לא היתה נידת במעלות!? שתי נידות יכולות היו אולי למנוע זאת. אני אינני מוכן לקבל את ההצהרה של שר המשטרה כאן בישיבה הקודמת שיש יותר טיולים מאשר יש נידות. אני מצטער מאד, הסבירו שמוציאים רכב ישן וכו'. אבל זו טענה שאיננה יכולה להתקבל. אני אינני מוכן לקבל משר משטרה ומפקח כללי שחסרות לו נידות. אם חסר תקציב במדינה במסגרת ה-36 מיליארד שהיגישו, אז שני פקידים בכירים או כמה אלופים יטעו פחות במכוניות על חשבון המדינה ותהיינה נידות למשטרה. לדעתי צמרת של משרד המשטרה אילו היא התייצבה לפני הציבור ולפני ראש הממשלה ואמרה או שאנו מקבלים את הכלים הדרושים לנו כדי להבטיח את בטחון התושבים, ולא תנהלו את המשטרה בלעדינו - זה היה עושה את מלאכתו. במדינה מתוקנת בוודאי כך היו מתנהלים העניינים. לא יתכן לשמוע דבר כזה ועוד אולי להתגאות בכך שיש יותר טיולים מניידות. אם דרושות נידות את הניידות יש לספק. אני

יכול להצביע על כמה משרדים ששם הביורוקרטיה "נפוחה" מאד ואפשר היה שם לחסוך כסף ולא דקא במשטרה. אנחנו כולנו יודעים עד כמה קשה עובדים אנשי המשטרה ובעית כוח האדם היא בעיה באמת קשה לפתרון וזה נכון. אבל כאשר מגיעים לאמצעים חומריים לבוא ולהגיד איך לנו כסף לניידות ואיך לנו מספיק מכונניות, זו טענה שאיך להשמיע אותה ומוטב שלא היתה מושמעת.

שמיר:

קודם כל אני מוכרח לציין שהרושם שאני קבלתי מדבריהם של נציגי המשטרה, שר המשטרה ובעיקר המפק"ל היה קשה ביותר. בעיקר דבריו של המפק"ל שהיה בהם מן האיום שאמר "נצביע ברגלים". הרגשת נימה שכשל כוח הסבל. אנחנו מבינים את הקשיים בהם נתקלת המשטרה, אבל צריך לזכר שדוקא בזמנים קשים עומדים ארגונים ומוסדות במחננים. זה לא רבותא בזמנים נורמליים למלא את התפקיד כיאות, אבל דוקא כשבאות עתות משבר, צריך להוכיח שעומדים על הגובה. לדעתי המשטרה צריכה לראות אתגר בתפקידים שהוטלו עליה לרגל המצב ולהתגאות בזה.

אשר ליחיד הציבור ולקביעת הרגשה של שותפות עם הציבור, בוודאי שגם המשטרה צריכה לטפל בזה ולא רק לחכות ליחס כזה מן הציבור. כמובן שאת זה לא משיגים ע"י יחס ברוטאלי להפגנות וכיו"ב, להפך, זה מפר את הרגשת השותפות הדרושה. ביחס לאמצעי התקשורת, מחשיבים מאד את אמצעי התקשורת ובצדק, אבל מתקבל הרושם שהאנשים השולטים באמצעי התקשורת חסרי כל חוש לבטחון. אני קורא יום יום את העיתונים, ואני משוכנע שמתקבל הרושם שארגוני החבלה נמצאים כיום ברמה לא נמוכה מבחינה מודיעינית, ואם מישהו יושב שם וקורא את העיתונות, כפי שזה אמנם נעשה בדרך כלל בעולם, הוא יכול לאסוף חומר רב ורציני. בשביל זה לא צריך מרגלים, זה דבר ידוע היום בעולם שעיקר החומר נעסף ע"י העיתונות. אתמול למשל יכול היית לקרא בעתון איפה בדיוק נמצא בית הספר בבית-שאן - באיזו חורשה שקל מאד לחדור לשם והתאור ניתן בפרוטרוט! קשה באמת להבין כיצד עתונאי כותב כך, איך העורך מעביר זאת, היכן הצנזורה ואולי יש מקום לפנות לוועדת העורכים גם אם איך זה על פי החוק.

לגבי התארגנות מתנדבים. כפי ששמענו היום ההתנדבות נעשית בעצלתים ואן הענות מספקת. אולי אף בזה פלא, מפני שאם זה צריך להכלל במסגרת המשטרה אינני חושב שזה יכול לעורר התלהבות בציבור. הציבור לא יתנדב למשטרה דוקא בגלל התפקידים המיוחדים של המשטרה, החשובים לכשלעצמם, שהאזרח אינו רואה עצמו חייב להתנדב להם ולהקריב משהו מנוחיותו למענם. לעתים גם האנשים עצמם מפריזים בדרישות. שמעתי שארגון הקבלנים למשל פנה למתנדבים שהתנדבנו לתפקידי שמירה, שישמרו על הבניינים הריקים בבניה כדי שלא יסחבו משם חומרי בניה. האם בשביל זה יתנדבו אנשים? אני סבור שאם באמת אנו רוצים שאנשים יתנדבו, זה צריך להעשות ע"י משרד הבטחון או שלוחה של משרד הבטחון או מערכת הבטחון, כדי שאנשים ירגישו שהם עושים משהו בחזית הבטחון של המדינה ולא באים סתם לעזור למשטרה. זו בכלל שאלה מי מסוגל היום לשמור כראוי ובאמת להבטיח את האוכלוסיה מפגעי המחבלים. ברור שהמשטרה אינה בנויה לזה, לא בכלל ולא במצבה אצלנו. גם מה שח"כ בארי וח"כ ניסים אליעד אמרו על ניידות אופיני למצב הזה. בהרבה מדינות למשטרה יש יחידות מיוחדות שבכלל אינן נכללות במסגרת התפקידים הרגילים של המשטרה: הם לא אוסרים אנשים, לא מנהלים חקירות אלא יש לזה אנשים מיוחדים, ניידות מיוחדות. יד להזכיר את הזכורות לשמצה היחידות של המשטרה הבריטית. יתכן שיש צורך ביחידות כאלה במשטרה שלנו שתשלחנה מיד למקומות החלשות בין שזה קרית שמונה ובין שזה מעלות. השאלה היא אם יחידות אלה צריכות להכלל במסגרת המשטרה או במסגרת אחרת. על כך סוכם שצריך להקמת דיון משותף עם ועדת חוץ ובטחון, מפני שצריך לפתור את הבעיה מי הכוח שיכול להבטיח את השמירה מפני ארגוני החבלה. אם תפתר בעיה זו, יהיה זה מצוין גם מבחינת המשטרה שתוכל להמשיך ולמלא את תפקידיה השגרתיים בשמירת בטחונם הרגיל של האזרחים: לאסור אנשים, לנהל חקירות, לעשות רפורטים וכו'.

ב.צ. קשת:

במהלך הישיבות האלה אני חושב כל הזמן
מה תפקיד הדיון הזה. האם אנחנו חושבים
שע"י הבעת דעות שלנו על כל מיני דברים הנוגעים לענייני בטחון, על סמך
שמייעת סקירה מפי שר המשטרה והמפכ"ל, על סמך שמייעת סקירה של מר מרקוביץ
המיצג את משרד הפנים בצפון הארץ מותר לנו להסיק כל מיני מסקנות? לדעתי
לא. יש ויכוח בכנסת האם צריך להקים ועדה פרלמנטרית או שיש להסתפק
ביעדה ממשלתית לחקירה. בין שתי האפשרויות האלה דיון ומסקנות של ועדת
הפנים שלא בדקה ולא נכנסה לעובי הקורה - אינני מאמין שנהיה רציניים
בנושא כל כך רציני. אי לכך אני מציע שועדת הפנים תפנה לוועדת הכנסת
בהצעה להקים ועדה משותפת לוועדת חוץ ובטחון אשר מתפקדה יהיה לעקב אחרי
המתרחש בשטח הבטחוני. מה שמותר לנו ומה שחייבים לנו לעשות זה לפנות
בקריאה לציבור לערצות מצד אחד ומצד שני לשמור על העצבים. מה שמותר לנו
לעשות זה לפנות לאמצעי התקשורת בדרך זו או אחרת שיקראו לכוננות וידאגו
שלא לעשות את זה בצורה שיפלה לעורר פאניקה. כמו כן הייתי מציע לוועדת
הפנים לקרא להקמת רשות ממלכתית אחת למלחמה בטרור. אני אמנם הצעתי את
ההצעה הזו על סדר יומה של הכנסת וקבלתי פניות גם מהממשלה שלא להעלות
את הנושא הזה בפומבי. הממשלה מטפלת עכשיו בדיון על הקמת מוסד כזה,
ועדת החוץ והבטחון עומדת לדון או כבר התחילה לדון בנושא הזה והשארתי
לי את האופציה הפתוחה, בינתיים לא הגשתי את ההצעה, אבל אני חושב שבמסגרת
זו של ועדת הפנים אנו יכולים וצריכים לפנות. ידוע לכולנו שיש ריבוי
רשויות המטפלות בנושא הזה ולא תמיד ישנה התאמה ביניהם. יש לפעמים ענייני
יוקרה בין מוסד אחד לשני. כמובן שמענו מזרוע זו או זרוע אחרת על כך
"פה אני נעצר כי מופיע כבר מוסד אחר שמטפל בזה". בעניין הרדיפה אחרי
קייני מחבלים, ואני לא מדבר על חוליות מחבלים, יש רשות שזוקרת את העניין,
יש רשות שבודקת, הודפת ועוצרת אותם, לאחר מכן באה הרשות שמחזיקה
אותם בבית הסוהר וברגע שהמחבל נכנס לבית הסוהר, הוא איננו תחת הפיקוח
של שלטונות בתי הסוהר והשטרה. הוא נמצא סגור בתאים נפרדים שהכניסה
מותרת רק לאנשים מיוחדים ואני אומר שזה טוב. כל מה שאני אומר זה טוב -
במידה ויש תאום והבנה. יש פה חברים האומרים שיש ונציגי מוסדות אלה
אומרים שאין. אני במקרה זה לוקח את הסכנון ורוצה להיזק יותר זהיר ורוצה
לשמוע את אותם אלה האומרים שאין. בכדי שיהיה צריך לדעת להקים רשות
משותפת. אם יתברר שהכל כל כך שפיר כפי שאתה אומר, אינני מבין למה גם
בממשלה וגם ועדת חוץ ובטחון דנה בעניין זה. אני רק הייתי מציע שנוסיף
גם את דעתנו שיש צורך להקים רשות מתאמת. אם הצעה זו תדחה, יש לפחות
לבדוק אפשרות של הקמת רשות כזאת.

מ. הכהן:

אני רוצה להצטרף לדבריו של ח"כ קשת.
יש צורך בשיתוף עם ועדת חוץ ובטחון.

י. חמיר היו"ר:

אולי אני שגיתי בזה שלא מסרתי
אינפורמציה. גב' הרליץ לקחה על עצמה
לאחר הישיבה שלנו שלשום להביא את העמדה שלנו לגבי הקמת ועדה משותפת
לפנים ולחוץ ובטחון בעניינים הקשורים בבטחון הפנימי, כי היא חברה בשתי
הועדות. היא הלכה לוועדה והעלתה שם את הנושא. הגב' הרליץ מסרה לי כי
אכן ועדת חוץ ובטחון קבלה החלטה חיובית.

מ. הכהן:

היות וח"כ הרליץ חברה בשתי הועדות
וגם אני חבר בשתי ועדות חינוך ופנים,
ומסתבר שכולם עוסקים אותו הדבר. גם ועדת החינוך עוסקת באותן הבעיות
של המשטרה, כלי התקשורת וכו', ואתם הדברים מועלים בכל ועדה. בוועדת
החינוך מחוסף גם וועד ההורים המרכזי, אבל כל שאר הגורמים מופיעים בפני
כל הועדות. אנשי הרדיו והטלוויזיה הופיעו אתמול בפני ועדת החינוך,
נציגי השלטון המקומי וכו'. אם יש טעם לכל הדיונים, קודם כל עלינו
לקבוע לעצמנו פורום שיעסוק בכל הבעיות האלה. אנו ממש מתישים את כוחות
כל הגורמים שצריכים להופיע בפני כל הועדות. אני כבר יושב בישיבה
שישית כשאותם הגורמים מופיעים כל פעם. במקום שיעסקו בעניינים החשובים
העומדים על הפרק, אנו מעסיקים אותם בדיונים שלנו. דבר שני: אני סבור
שהועדות שעוסקות בכך צריכות למען הרמת המורל בעיקר בגבול הצפון, לקיים
סיורים באיזור. אני לא נחמק תפקידי כח"כ אלא בתוקף תפקידי כרב של
תנועת ההתישבות הייתי בישובים האלה ארבע פעמים בשבועים האחרונים. השאלה

הנוקבת היא מדוע אתם יושבים בירושלים ולא באים לכאן. תבואו לחיות אחנו כאן. כמובן כל מי שרוצה לעבור לחיות באיזור יעשה זאת ותבוא עליו הברכה. אבל יש לפחות לסייר כועדה וכועדות משנה. אולי חשוב לקיים ישיבה אחת פחות ולעומת זאת סיור אחד יותר, וזה יועיל יותר מאשר כל חילופי הדיעות שכמובן אינני מזלזל גם בהן.

דבר נוסף שנדמה לי שעליו אנו לא נותנים את דעתנו זה תנועות נוער. אנו דנים בכל מיני מסגרות כמו הבטחת בתי ספר, הבטחת מוסדות שונים וכו'. תנועות הנוער ששם מתקבצים מאות ילדים, ובדרך כלל עד כמה שאני מכיר מקומות כאלה, הם נמצאים במקומות רגישים מבחינת הבטחון. אפילו בר"ג אני מכיר שלושה סניפים הנמצאים בריחוק מהישוב עצמו, על שפת הירקון ומסביב אין מבנים. לדעתי הדבר הזה מצריך שקול מיוחד האם אין צורך באבטחת המקומות האלה. הייתי מאד ממליץ שבקריאה שלנו לציבור אנחנו נבקש מהציבור להרבות בטיולים דוקא באיזורים אלה. כמובן שסדורי הבטחון צריכים להיעשות, אבל כיום אני יודע שרבים שהיו מטילים באיזורים האלה, כיום אינם מטילים והדבר משפיע לרעה על תושבי המקום. כאשר תושבי הגליל המערבי והגליל העליון היו משופעים במאות כלי רכב של מטילים, כשאתה עובר כיום את כביש הצפון אתה לא מוצא מטילים. הדבר הזה משפיע לרעה על האנשים שגרים שם, כאשר לפעמים עובר יום שלם ורק מכונית אזרחית אחת נראית על הכביש. אני חושב שאין השפעה יותר קשה על מתישב מאשר ההרגשה הזאת שהוא בודד. את זה לפחות אנו יכולים לעשות, לעודד את הטיולים ואת הבקורים באיזור. יחד עם זה הייתי ממליץ, אם כי אינני יודע מי הגורם שצריך לעשות את זה, שימצא גוף שיארגן טיולים של אנשי המקומות האלה בני ישובי העימות בגבול, גוף אשר יוציא את האנשים לטיולים. אם תצא קבוצה אחת יבואו בעקבותיה קבוצות נוספות. מה יהיה אופי הטיולים האלה - זאת צריך לשקל. אם אני הייתי צריך לעשות זאת לתושבי שלומי, מעלות או קרית שמונה, הייתי מארגן טיולים למקומות קדושים שלהם זה אומר משהו, יסעו לשם וסה"כ זה ישנה את האווירה בישובים עצמם. הערה אחת לגבי המשטרה: הייתי במעלות והמשטרה שם התמקמה בצורה יפה מאד. הם יושבים במרכז העיירה ואני מוכרח לומר שזה מכניס בטחון ללב התושבים כאשר רואים את כוחות הבטחון במקום. אבל היתה דרישה מתושבים ואני הייתי עז לה, שלא כל הריכוז המשטרה הקיים במקום ישב במרכז העיירה, אלא יש צורך לפזר אותם גם בין השיכונים. שם ישנו סמל ממונה על הדבר, הוא עצמו תושב נטועה ואמר לתושבים: אני עצמי חושב צדק כמותכם, אבל בלי הוראה אני לא אוכל להחזיק חוליות לשיכונים. אני מציע למשטרה לבדוק שאותו כוח הנמצא כבר במקום יתפרס למקומות שונים. לגבי כלי התקשורת אני מבחין בין שני דברים; בין הערכות ופובליציסטיקה שהיא גורם להורדת מוראל. בענין זה צריך לפנות לעורכי העיתונים באיזה צורה שתוכל להשפיע, לבין אינפורמציה שנמסרת ע"י כלי התקשורת ומשום מה אנו מיחסים לה לדעת דברים שאינם עומדים במבחן. לדוגמא אותו בית ספר בבית שאן שאנו אומרים כי נותנים כתובת למחבלים. הם לא זקוקים לכתובת שלנו. כלי התקשורת תפקידם לא לגלות שבית ספר עומד מרוחק מן העירה בתוך חורשה ושהוא יכול להיות מוקד לפעולת חבלה. תפקידו אינו לבוא ולמסר את זה לכוחות הבטחון. תפקידו להתריע מעל דפי עתוננו ותפקידם של גורמי הבטחון לתקן את הדברים. היו תלונות לטלוויזיה שצלמה בתי ספר וכיצד אפשר לחדור אליהם וכו'. אני חושב שהיא עושה שרות גדול לציבור ולבטחון כאשר היא מגלה מפגעים כאלה. הפתרון לבעיה יהיה בזה שנבוא להגיד להם לא לעסוק בזה? יהיו אחרים שיעסקו בזה ולא יגלו את זה. לכן אל נטיל את האשמה על מי שאינו אשם, נעסוק אנחנו כל אחד בתחומו שלו. על כל פנים אם מותר לי להגיד לגבי עצמי כחבר כנסת, גם לנו חלק לא מבוטל באווירה הציבורית ובהורדת המוראל והפאניקה ע"י כל מיני הצעות לסדר היום וחוסר ריסון עצמי בהתבטאויות בכנסת ולזה יש תהודה ציבורית. יהודים שיושבים בערב ליד הטלוויזיה ושומעים דימונים מהכנסת לא תמיד זה גורם להעלאת המוראל.

א. הרליץ:
אני רוצה בראשית דברי להתייחס לסמכות של הדיון הזה. ברור שכמה מועדות הכנסת נקטו יוזמה ללא שהופנה אליהם הנושא הזה ממליאת הכנסת ואין רע בזה לדעתי. צריך להמשיך לדון, לתבוע, להתריע ולהזעיק, וזה בטופו של דבר אחד מהתפקידים העיקריים של המישור הפרלמנטרי. אין לי שום ספק שבטופו של דבר תהיה ועדה מיוחדת שתעסוק בזה. אני מצטרפת למי שהציע שאולי באמצעות ועדת הכנסת

יוקם אך הוק איזה גוף שיתחם לכל הבעיה של ההתגוננות האזרחית, כולל בעינת המיוחדת של "ישו בי העימות". נוסף למה שאמרת בישיבה הקודמת ובהמשך למה ששמעתי וראיתי מאז, ובקרת משעם הגוף לשרותי התנדבות שאני עוסקת בארגונו, והרושם שלי מצטרף לכל מה שנאמר כאן, ואיש לא יתמודד בי שאני לא מיחסת חשיבות להתנדבות. אני חייבת לומר בשפה שאיננה משתמעת לשתי פנים: ראשית השמירה היא לא בהתנדבות. השמירה צריכה להיות תוספת ויש לה ערך חשוב ביותר באשר היא מביאה למעורבות של אזרחים. ברגע שאזרח מצטרב הוא עצבני פחות, דואג פחות והוא חלק מהמערכת. אבל עם כל הכבוד למשטרה, אין לנו עדיין בסיס שמסביבו המתנדבים יוכלו להתמקד. אני רוצה לחזור ולשאל מדוע הצבא מגלגל את העניין הזה למשטרה, כאשר לצבא יש זרוע שמה הג"א שהיא פיקודית וסמכותית. הצבא יכול לגייס להג"א את אלה שכבר שייכים ליחידות האלה ואנשים נוספים והוא יכול לתת להם נשק במידה והוא מכניס אותם למסגרת ההגנה המרחבית. הג"א מרתק כוח אדם רב מאד לפי עקרונות של מלחמה קונבנציונאלית שיותר לא קיימת, שהולכים בלילה ואומרים לכבות את האור. הטייסים צוחקים מהעניין הזה כי זה לא משמעותי בכלל לעשות האפלה. הטייסים אומרים שהם יכולים למצא כל ישוב באמצעים האלקטרוניים מבלי כלל להסתכל החוצה. על כל פנים פה מרתק כוח אדם, יש אפשרות לגייס יותר אנשים ופה יש מחסנים ואינפורמציות, רכב ומדים. יכול להיות שיעבירו את הג"א למשטרה לצורך זה, אבל בלי פורמציה מאורגנת וסמכותית מסוג זה אי אפשר גם לגייס את יתר המתנדבים. אני הייתי שמחה לו נציג המשטרה היה מסביר לי, מפני שאני מאד מודעת לשמירה על מתנדבים ולביטוח על מתנדבים מה זה חוק פקודת המשטרה ובאיזו מידה אתם מגייסים לזה את השומרים האלה, ומה תמלוגי הפגיעה שהם יכולים לקבל. מה בכלל הסמכות של המשטרה לגייס את כל האנשים הנוספים האלה.

אני רוצה להעיר עוד הערה על מתנדבים.

אזרח חייבים של מתנדבים מוגבל לזמן שהם

יכולים לתת בשבוע אחד ומוגבל לאורך הרוח שיש להם להתמיד. כאשר אם מסתובבת בביה"ס כפי שהבוקר עשיתי סיור ומסביב לבתי הספר הסתובבו אמהות ליד הגדרות, כשהאשה הזאת באה השבוע, אולי תבוא גם בשבוע הבא, אבל אם היא לא שייכת לאיזו מסגרת, אם היא לא מקבלת מה שקוראים "פפטוק", אם אין לה שייכות כל שהיא - כי גם בהגנה בזמנו וביתר הארגונים אנחנו לא עשינו סיבובי שמירה על דעת עצמנו, זה היה חלק ממערכת שלמה. אני רוצה להביע חששות רציניים מאד לגבי חברות השמירה. אינני יודעת איזה גורם זה יכול להיות בבתי הספר, אלה לא האנשים המעולים ביותר בישוב, זה אלמנט שלמשל יכול גם להכניס טמים לביה"ס. זה אלמנט לא מתאים ויש גם התחרות בין החברות האלה ואני לא הייתי סומכת עליהם.

אני רוצה להעיר משהו בקשר לכסף. לא הכסף

יענה על כל הבעיות, וגם כאשר אנו

מזרימים כסף לראש המועצה שלומי שיגדר סוף סוף את ביה"ס שלו ויתר מוסדות הציבור שלו, אני לא בטוחה שהוא יוכל לעשות את זה, מפני שהוא לא ימצא פועלים ולא ימצא קבלן ולא חומר. גם עניין הגידור מחייב שפול ממלכתי. גם משרד החינוך פוטר עצמו בזה שהוא מקציב כסף, והחשש הגדול שלי הוא שכמו בכל שרות אחר, החוקים ידעו להשתמש בכסף הזה והחלשים לא. משרד החינוך נתן עכשיו לבתי הספר - ואני מסתייגת מזה הסתייגות מוחלטת - שעות הוראה בתקן כדי שמורים, שרתים וגננות יבואו בבוקר לבדק אם יש חפצים חשודים או אנשים חשודים. המוסר שלי למשל דורש שמנהל ביה"ס יראה לעצמו אחרינת אישית לבוא לביה"ס חצי שעה לפני הזמן כדי לבדוק את ביה"ס ומבלי שישלמו לו עבור זה. אני רואה בזה מעשה אנטי-חינוכי ממדרגה ראשונה! אי אפשר לפנות אל הציבור שיתנדב ולהורים שיתנדבו אם המורים והמנהלים לא יתנדבו. המערכת צריכה להיות בנויה בצורה כזו שאם יש צורך בכסף ימצא הכסף הדרוש, אבל בעינת כוח האדם ויישום הדברים האלה הרבה יותר רציני. יש לי שתיים שלוש הערות ביחס להחלטה שלנו. לי חסרים שני דברים עקרוניים מאד בהחלטה זו. דרוש עידוד הרבה יותר חזק לתושבי איזורי הספר והעימות. הם צריכים לדעת שיחס הציבור אליהם כיום הוא כפי שפעם יחס הציבור היה למתישבי העמק או הגליל בימים ההם, או למי שהלך לאילת או דימונה. חסרה לי פה קצת רומנטיקה. דבר שני, אחת הבעיות העיקריות במה שנוגע לגליל על כל איזוריו הוא תוספת האוכלוסין. העובדה שהישובים כל כך קטנים היא חלק מהבעיה והייתי מציעה שאנחנו נצא בקריאה לאכלוס מהיר עם כל מה שקשור בקליטת עליה וכיו"ב.

פונסי אותם ישובים אומרים שעומדים אצלם אנשים בתור ושיכונים עבודם איך, ואילו באותו הזמן בונים את רצועת החוף. מאחר ואנו גם עוסקים בתכנון, אני חושבת שחובה עלינו לומר זאת. אינני יודעת אם ענין חוק, סדר והפגנות שייך פה ואולי הוא מחליש את הענין האחר ואולי נוציא את זה. אותו הדבר לגבי הקריאה לאי עימות בין עדות ודתות. לדעתי הענין די רגוע ולמה לנו לעורר אותו? מדובר פה על היחסים בינינו ובין הדרוזים, הבדואים והערבים. לי נראה שלא נחוץ לעשות את זה ולהפך, אנו בזה רק מרמזים לדברים שטוב שלא יהיו. ענין אמצעי התקשורת באמת מסובך. נראה לי שאנחנו נצטרף לכל מה שועדת החינוך כבר עשתה בענין זה.

ד. קורן :

יש לי ספקות אם אנחנו צריכים לצאת באיזה קומוניקט לציבור לפני שאנחנו

עושים סיור בישובים. אני חושב שההצעה של ח"כ קכהן היתה לענין. אני רשמתי זאת לפני שאמר ושמחתי שכיוונתי לדעת חברים. אני חושב שעלינו קודם כל לסייר במקומות ולברר לעצמנו אם יש תאום או איך תאום, מה בדיוק הבעיה ומה באמת קורה. עלינו ללכת כוועדה ולסכם לעצמנו מה הדרך. זה שתקום ועדה משותפת לוועדת חוץ ובטחון, הפנים והחינוך - זה פתרון לבעיות הפרלמנט אולי אבל אין זה עוזר ממש לענין. אנחנו ממונים על הג"א ועל המשטרה ועל הדתות ולדעתי בתחומים שלנו אנו צריכים לטפל בענין. ועדת החינוך צריכה לטפל בבעיות שלה ויש בעיות שקשורות בכפיפויות של צה"ל ומערכת הבטחון ואת זה נשאיר לוועדת חוץ ובטחון. אינני חושב שדווקא בוועדה משותפת ימצא הפתרון לכל הבעיות. אני מקבל את דעתה של הגב' הרליץ שההתנדבות דרכה לחלוף. בהחלט יש לנו כלי והכלי הוא צה"ל ולצה"ל יש את הג"א שכמובן יכול לצרף לשירותיו גם אנשים נוספים מתנדבים. יש עוד צורה של מתנדבים שאינם לעניני בטחון. למשל אם מתנדבים אנשים למשקים - הם יכולים שם או לשמור, או להחליף בעבודה כשאתרים שומרים. אם באים לשלומי לעזור בבניה"ס - הם באים לעזור בבניה"ס, ואם הבנתי נכון, מבחינת המשטרה זהו מאמץ גדול לשאת באחריות באופן זה. ענין הבטחון הוא ענין של צה"ל ואם הוא זקוק למתנדבים שיגייס מתנדבים. אין זה נושא של המשטרה. אני בכלל חושב שמי שקורא להתנדבות צריך להתכוון לזה שיהיו מעט מתנדבים. למה החליטה עיריית חיפה לגייס מתנדבים? מה ההגיון בזה? אם אתם שואלים אותי זו התלהבות שעולה פתאום וכל המרבה בהתנדבות הרי זה משובח, וכל אחד רוצה להיות פעיל יותר משכנו. גם אנחנו עצמנו רוצים להיות פעילים, עובדה היא שלוש ועדות כנסת החלו לעסוק בזה. יש לנו צורך נפשי לזה. אבל בתחומים של האחריות שלנו זוהי חובתנו. אני מצדיק את עמדתו של היו"ר שהזעיק אותנו לישיבה שנקראה למען מטרה זו ובזמן הזה והיה זה צעד נכון. כל עוד זה בתחומים שלנו. הבה נסייר במקומות, נראה מה רשות מקומית עושה ומה המשטרה עושה. האם יש ביניהם תאום או אין. נלך לישובים עצמם ונראה מה חסר להם, כי יש ישובים שאומרים שבהזדמנות זו צריכים לפתור את כל בעיות הישוב. אני מודה ומתודה שהלכתי עם אנשי מעלות לכל משרד לטפול בבעיות הסול החובות ועוד כמה דברים. הרקע כיום כזה שרוצים לעזור להם - שיעזרו להם. גם שר השיפוט הבטיח משהו. אני חושב שעלינו לטפל בענינים עליהם אנו אמונים בתוקף תפקידנו.

אני לא מאמין בגדרות. הגדר נחוצה לביה"ס

כדי שילד לא ירוץ לרחוב, אבל מי שחושב

שגדר שווה כהוא זה כנגד מחבלים פשוט לא מבין את הענין. מהבל יכול להכנס בשער הראשי ולשאל על פלוגת אלמוני ולעשות מה שהוא רוצה, הוא גם יכול לזרוק מעבר לגדר מה שהוא רוצה. אולי זה תורם להרגשה טובה יותר אצל התושבים, אבל אני לא מאמין בזה, הטלויזיה מראה לנו בתי ספר שגדרם פרוץ וכל הארץ אחוזה חלחלה ובא ח"כ קכהן ואומר שזו חובתה של הטלויזיה להצביע על נקודות התורפה. גדר פרוצה אינה נקודת תורפה ואין זה שייך לענין. אנחנו את המחבלים צריכים להכות במאורותיהם, ואם אנחנו צריכים לשם כך לתפוש מספר קילומטרים בשטח לבנון נעשה זאת, אבל כל זה הוא מתפקידה של ועדת חוץ ובטחון. אני רוצה שועדת הפנים לא תתרום לאוירת החרדות והחלחלות שעוברת עכשיו על חלקים רבים של הציבור. האם האמהות באמת סבורות שבזה שהן מסתובבות סביב חצר ביה"ס הדברים נפתרו? לא נפתר כלום בזה. יש צורך קודם כל בטיור במקומות ולאחר מכן קבלת החלטות. (ב) אני מסתייג מהבקורת ששמענו כאן על המשטרה שאינה דורשת די מהממשלה. עד כמה שידוע לי הם דורשים הרבה יותר ממה שהוצג כאן מהממשלה ולמעשה מה שקרה בשלוש השנים האחרונות בשטח זה

כמה נייזות וכמה מכשירי קשר נתוספו בשלוש השנים האחרונות. אנחנו חיים באילוצים, יש לנו תקציב של 36 מיליארד ואילו התיכוד בהצעת התקציב שלו מציע עוד פחות מזה וגם פחות לתקציב המשטרה. עלינו להבין שיש איזו מסגרת של אילוצים בהם אנו חיים וכמובן בזה יש הרבה דברים שלא באים על פתרוןם כגון משכנות עוני, משטרה וכיו"ב. יכול להיות שיש באמת אבטלה סמויה בממשלה ולזה אני מסכים, אבל גם זה לא נושא שאפשר לפתור אותו מהיום למחר. על כל פנים אני חושב שבמידה ומשרד המשטרה היגיש תוכנית, עלינו להרחם כדי לסייע לו בהשגת האמצעים מהממשלה ואני כחבר גם בוועדת הכספים אשתדל להיות בעניין זה ראש חץ. אינני יודע אם היתה נייזת במעלות יומים לפני זה או לא היתה, אני שומע מאנשי מעלות שהיתה יחידה צבאית ואח"כ יצאה משם. יש איזה סדר דברים המחייב פיזור כוחות, העברה ממקום למקום ויתכן שבאותו זמן העבירו את הכוח למקום שנראה באותו רגע יותר חשוב, אולי לזרעית ואולי לבירנית שמנינה על מעלות. לא צריך להתפשט לכל טענה. אני חושב שח"כ הכהן העלה פה רעיון נפלא וזה צריך למצא את ביטויו בקריאה שלנו לציבור ובעיקר לנוער לצאת לטיולים. היה לי אתמול ויכוח נרגש מאד עם א. פלד ושאלתי כיצד זה אפשר לבטל את הטיולים ועוד להודיע על זה בראש חוצות. תשובתו היתה שהם חוזרים לארגון את ענין הטיולים, היתה או ירה מסוימת בארץ וגם אולי לא היו כל כך מוכנים למצב כזה, אפשר שיתנו לטיולים קצת יותר לפיווי וינסו לעשות הערכה מחודשת של הטיולים. ובכן קודם כל טיולים ושנית להרבות ביציאה לישובי העימות. לדעתי גם החברה להגנת הטבע צריכה לצאת בקריאה לטייל ברחבי ישראל. אם בכל זאת יסוכס פה על הוצאת קומוניקט, אני מביע להוריד את נושא ההפגנות. לדעתי הוא לא רלוונטי וכבר נגמר. כמו כן אינני רוצה בהזדמנות זו לתת מנה למשטרה במקום שלא מגיע לה. אתמול בכנסת לא רציתי להצביע נגד המשטרה ובד בבד עם זה רציתי להודות עם המתנחלים ולא היתה לי כל ברירה אלא ללכת משם. אני לא בעד עמדה זו או עמדה נוקשה. זה לא הרגע המתאים להגיד שהמשטרה צריכה להמנע משימוש בכוח. היא לא השתמשה בכוח וזה לא פייר שנעשה את זה. אם בכלל קריאה, יש לומר להמנע בימים אלה מהפגנות או מהתקהלויות מיותרות, אבל לרמוז בעקיפין למה שקרה מול משרד ראש הממשלה לא הייתי ממליץ. אם בכל זאת נצא בקריאה נותר על החלק הזה.

י. בן-פורת:

אני רוצה ראשית כל להתייחס לדברי ח"כ שמיר שהתרשם קשה מאד מדברי השר והמפקח הכללי, ובמיוחד מביטויו של המפקח הכללי שהשוטרים יצביעו ברגלים. עניין כוח האדם במשטרת ישראל זה לא תרוץ לכל המכאובים, לכל המחדלים ולכל הכשלונות. זאת עובדה, ב-26 שנות קיום משטרת ישראל היתה שנת דבש אחת - 1966 בזמן המיתון כשאנשים התגייסו למשטרה. פרט לשנה זו תמיד היתה מצוקת כוח אדם. משטרת ישראל זה ארגון של מתנדבים - בא לשם מי שהולך, מי שיש לו מסיבה איזו שהיא צריך לבוא ורק מעטים באים מתוך גישה ממלכתית יותר. אני חושב שמשטרת ישראל היא אחד הגופים הממלכתיים הטובים בארץ ותכונות יחסית טובות, זה גם כן משום שזו דרך לא של פקידות שבאה לנוחיותה, אלא אנשים שבאים במיוחד לתפקידים אלה. העובדה של הצבעה ברגלים קיימת תמיד ושנים, המפקח הכללי השתמש בביטויו הזה מפני שהמפקח הכללי ועוד מן הנוכחים באותה ישיבה היו אחרי ליל שמורים עם רקע של דברים שלא עודדו אותם לברר מילים. אני חושב שאין אף בן או קלוב לנוכחים כאן המשרת במשטרת ישראל. במשטרת ישראל אין אף חבר קיבוץ או בן קיבוץ. בני מושבים יש פה ושם כשהם צמודים למושבים שלהם. מבין ההתיישובות העובדות הקיבוציות שתורמת רבות לצה"ל אין אף אחד. מבניהם של קציני המשטרה פה ושם יש אחדים הממשיכים לשרת במשטרה אבל מועטים. את העובדה הזאת צריך לקחת בחשבון, וזו גם תשובה לח"כ בארי למה אין נייזות. אי אפשר לעשות נייזת ללא נהג ואדם נוסף לידו. יש נייזות ששם רק הנהג נמצא ועד כמה שזה טוב תחליטו אתם בעצמכם. כל הערה שתעירו למשטרה - מאחרי זה מסתתרת בעית כוח אדם. מאז פרשת מעלות המשטרה פרושה במידה כזאת מירבית. בביה"ט בשפרעם לא נשאר אפילו הטבח, כולם פוּעְרוּ למשימות שונות. עדיין לא נמצאו הרובוטים לתפקידים האלה. אני שמח שח"כ קורן אמר ביוזמתו הוא שזה לא נכון מה שאמר ח"כ קשת בישיבה הקודמת ששר המשטרה והמשטרה צנועים מידי בדרישותיהם. אני לא מדבר על התקציב של השנה שהתחילה אלא על התקציב של השנתיים-שלוש האחרונות. יש הגדלה ניכרת ואני רצה לומר לכם שיש מספר גדול של רכב שהוזמן בחו"ל, הוזמן בארץ ולא יכלנו להשיגו.

ב.צ. קשת:
הסוהרים של בתי הסוהר נשטחים עומדים
בלילה ומחכים לטרמפ בתום משמרתם,
והלואי ולא נקרא על איזה אסון שפקד אותם בדרכם!

י. בן-פורת:
זה נכון, גם שוטרים עומדים בטרמפ וגם
חיילים עומדים בטרמפ ולא רק הסוהרים.
כלי הרכב שהוזמנו לאחר מלחמת יום הכיפורים היתה למישהו עדיפות
במחלת דכב מתוצרת מקומית וגם מהזמנה מחו"ל ומשטרת ישראל לא היתה
בעדיפות ואשונה, יש מישהו שבצדק שם ידו ראשונה על כלי הרכב האלה. זה
הלך לצה"ל.

סנ"צ יעקובי:
אני רוצה שאתם תבינו. פה יושבים אנשים
שיש להם תפקיד מסוים, אתה אומר בשחון.
אני עומד תמיד דום בפני בשחון, תפקידי הוא בענייני משטרה, ואני אומר שלו
היו שומעים בקולי או בקול קורן או בקול כל אלה שהתריעו כל השנים -
אולי היו עוד מכשירים. אני לא פוסק פה בעניין עדיפויות, אני מדבר על
דברים שאני ממונה עליהם.

י. בן-פורת:
אני מקבל זאת. אינני זוכר מי מבין
חברי הכנסת הציע להתעמק יותר בתביעות
המשטרה לאמצעים נוספים, ואני מבקש לאלשכוח את כוח האדם שהוא מצרך שקשה
מאד להשיגו. אני את העקרון עליו דבר ה"כ ב.צ. קשת מקבל בברכה. תבוא
עליכם הברכה אם תצליחו להביא לידי סדר עדיפויות כפי רצונכם. אבל אני
מדבר על המצב עד היום הזה. אם יכול מישהו להשפיע שהעדיפויות לרכב
חנתנה בדרך אחרת מה טוב. מכאן אני עובר לדבר נוסף שמתקשר עם אחו מישור
של חשיבה. פה אמרו חברי כנסת שחלק מן הדברים הנעשים לאחרונה אינם
נמנים על תפקידי המשטרה; לא ארגון המתנדבים ולא כל עניין הבטחון הפנימי.
לזה יש כתובת אחרת: מערכת הבטחון, הג"א. לא המשטרה יזמה את הרעיון הזה
וח"כ א. הרליץ שהיא גם חברת ועדת חוץ ובטחון יודעת את כל הפרטים.
כל הדברים האלה עדיין נמצאים בתהליך עשייה, ולא המשטרה ולא אנחנו נקבע
מי יהיה הכתובת. זו החלטה בדרג שמתון למסגרת המשטרה. אותו הדבר לעניין
ג"פ משמר הגבול שנלקח מאביבים והוחזר לאחור מכן.

סנ"צ יעקובי:
ישנם ישומים רבים בארץ ושטוח בידכם אם
אתם חושבים שאפשר להציב בכל ישוב וישוב
ג"פ עם אנשים. זה דבר שפשוט לא ניתן לעשות אותו. אני מרשה לעצמי לא
להתייחס למה שכותבים בעתונות בנוגע לאביבים.

י. בן-פורת:
יכול מאד להיות שאנשי צמרת המשטרה לא
אדישים לגבי מה שכותבים בעתונות ובשאר
כלי התקשורת וגם לא להערות הנשמעות מעל שולחן זה. אבל גם אם לאתר מה
שנכתב על אביבים נשלח ג"פ לשם - הוא חסר היה באיזה מקום אחר ולא שהג"פ
הזה עמד סתם כך ליד איזה בית קפה. זאת הנקודה החשובה. אני רוצה לומר
דבר נוסף; מבלי לקשור את זה עם הנושא של בטחון פנים, צריך להיות במשטרה,
או בצה"ל או במשמר הגבול כלי רכב נוספים. כבר על זה גם בעתון, המשטרה
יחד עם משמר הגבול מקימים בתוך משמר הגבול יחידה מיוחדת ללחימה בדברים
שמחייבים יכולת וכישורים ואמצעים במצבים מיוחדים קשים בדומה ליחידות
שיש במדינות מערביות שהן מעין ז'נדרמריה שהיא סמוכה למשטרה ומאומנת
במיוחד ללחימה נגד טרור מצד זה או אחר. מאי נפקא מינה אם לוקחים בני
ערובה בבנק או בסופרמרקט או במקום אחר, ודברים כאלה היו לנו כבר בארץ.
הדבר הזה נלקח גם מבחינה תקציבית בחשבון, גם בכוח אדם, אולי גם מדי
אחרים. לא נותר לי אלא להצטרף להערות של ה"כההן שאמר כי מתישים קצת
את נציגי המשטרה. רבותי, היום כל צמרת המשטרה מתחלקת בין וועדות שונות
בין שזה ועדות שרים ובין ועדות כנסת. לחברי היושב איתי כאן יש תפקיד
מאד חשוב שקשור בענייני דיומא. אין אני רוצה לומר שלא נבוא כשיזמינו
אותנו, אבל מוטב יהיה אם יזמינו אותנו פחות.

ח. אבו-רביעה:
האמת היא שהמאורעות שהתרחשו בשבוע שעבר
הם מאורעות שיש מאד להצטער עליהם לגבי
כל אורח במדינה. מה שמעייב ביותר הוא בשעה שאנו הדרוזים והבדווים מרגישים
עצמנו כחלק אינטגרלי מן המדינה ושוחפים הן בשוב והן ברע עם יתר אזרחי

המדינה, כאשר קורה משהו במדינה אתה נוכח לדעת שההשקפה לגבי אותם אזרחים משתנה לגבי האזרחים הערביים. ההוכחה לכך היא מה שקרה עם הדרוזים בקרית שמונה. עד היום לא שמענו שום גינוי לא מצד הממשלה ולא מצד הכנסת למאורעות אלה. ח"כ מועדי הוא שדיבר על העניין הזה, אולם כאשר קרה מה שקרה במעלות אותו גינוי קרה בקשר ליהודים נגד הערבים. הרי המחבלים בשעה שחדרו לארץ ניסו למעשה לראשונה את כלי נשקם על נוסעות מכונית ערבית בפאסוטה, לאמיתו של דבר אנו מרגישים את עצמנו כחלק בלתי נפרד מהאזרחים הנפגעים בארץ. הרוצחים אינם מבדילים בין אזרחים יהודים או ערביים. זהו דבר הנוגע לענייני כלל האזרחים. בקשר לבטחון הגבולות, הדברים שאני זוכר אותם כשהייתי צעיר, כאשר נערכו הטיוולים מטעם בתי הספר בימיו של בן-גוריון - לא היה יוצא שום טיוול ללא אבטחת צבא או משטרה. היום ישראל יותר חזקה אולם המאורעות הולכים ורבים ואינני יודע למה קיים המחדל הזה. עניין הגבולות שייך לבטחון ואין הענינים של התושבים. צריך שיהיו שלושה סוגי שמירה: בטחון לגבול, המשטרה בפנים וההג"א תשמור על הבתים. בקשר לבתי הספר לדעתי המורים צריכים להיות מצוידים בנשק, כי כאשר באים המחבלים אין הם מונים יותר משנים-שלושה איש ואינם באים בעשרות. אם יהיו עשרה מורים חמושים הרי מולם יעמדו לא יותר מאשר שלושה מחבלים. יתכן שיתרחשו עוד מאורעות מסוג אלה שהתרחשו לאחרונה והדבר שאני רוצה להסב את תשומת הלב אליו כאזרח במדינה וכל אשר יקרה למדינה יקרה גם לי, הוא לאזהרות המגיעות מן המחבלים שלצערי אין מתיחסים אליהן בחשיבות. כאשר קרו המאורעות בקרית שמונה, הזהירו המחבלים כי הם עומדים לעשות דברים גרועים מזה, וההתרחשות שקרתה במעלות ולאחר מכן המטוסים שיצאו להפציץ בלבנון, הלבנים הודיעו באותה ארץ שהם נמצאים בה: אתם מפציצים אותנו ממעל אנחנו נפציץ אתכם מבפנים, כלומר, כבר נתנו לנו אזהרה. האמת היא שכיום הדבר הזה ריאליסטי.

סנ"צ יעקובי:

במספר מילים אני רוצה לתאר בפניכם את ההתארגנות שלנו עוד לפני המאורעות שקרו לאחרונה. נערכו זינונים במשטרת ישראל מיד לאחר קרית שמונה, ראינו את המצב כפי שהוא והתארגנו חזק לקראת זה, בטלנו את כל החופשות של אנשינו אשר עבדו 12 שנות כל יום ולאחר מכן 12 שעות יצאו לנוח. משטר העבודה הזה עדיין נמשך. אינני יודע אם אנו נוכל עוד להחזיק מעמד הרבה זמן במצב כזה, אבל בינתיים הוא מתמשך. בטלנו גם את הלימודים בבתי הספר שלנו ואת כל הכוחות שהיו לרשותנו, כולל אנשי משרדים אשר הופעלו בתפקידים שעד היום לא עסקו בהם. בין היתר אנו גם מטפלים בנושאים הספציפיים והקונקרטיים שאנחנו חייבים לטפל בהם והכוונה היא לנושאי הפשיעה. צריך קצת לתת את הדעת גם לתחום זה. באשר לאמצעים הננקטים בנושאי בטחון פנים: לגבי בתי הספר באנו בדברים עם משרד החינוך, שוחחנו איתם בכל הקשור לועדי הורים ושמירה. אינני יודע אם אני רשאי לבוא ולהתוכח, אבל לדעתי כאשר בא הורה לביה"ס ועושה סיור ובודק שאין שום חפץ חשוד בשטח - בזה הוא עושה פעולה חיובית וחשובה ביותר. את ההורים הדריכו אנשי המשטרה במסגרת של ועדי הורים. כאשר הם מוצאים דבר מסוים חשוד, נאמר להם בהוראות לבוא ולהזעיק את המשטרה, אגב, דבר זה נאמר לא רק לגבי הורים. אלא לגבי כל אזרח שימצא זאת לנכון. כשמדברים על גדרות יש שיקולים לכאן ולכאן ואינני רוצה להתייחס לזה כרגע, רק אציין שעשינו קלאסיפיקציה לגבי אותם המקומות ששם יותקנו בשלב ראשון גדרות ולא בכל הארץ, אלא באותם מקומות שהם רגישים יותר. נתנו הוראות למשרד החינוך על שיטת התקנת הגדרות מבחינה טכנית, ואותו הדבר גם לגבי תאורות בטחון. בנושא ההפגנות אומר רק שמה זמן מה, ובמיוחד הושם הדגש בתקופה האחרונה, כי מאחר ויש הרבה מאד אנשים שנפגעו עקב מלחמת יום הכיפורים, הוצאנו הנחיות מפורשות ומפורשות לכל יחידות המשטרה להיות מוכנים לספוג עלבונות מכל השוכתים ולהתאפק במכסימום ההתאפקות והיכולת. אנחנו מתנהגים בצורה כזאת. לעניין ההתנדבות: משטרת ישראל לא תחייב אף אזרח להתנדב. היו פניות אל המשטרה מצד אזרחים או גופים שרצו להתנדב. לאור זה אנחנו נערכנו בצורה כזאת שקבענו לעצמנו קריטריונים לגבי התנדבות: התפקידים שאנו נותנים למתנדבים, הדרכת המתנדבים, השבעת המתנדבים, מסירת נשק למתנדבים, ארגונים ובנוסף לזה הטפול בהם.

א. הרליץ:

אדון חיים כהן קרא הבוקר את הקריאה של ראש עיריית חולון להתנדב ונאמר שם שיבוא לתחנת המשטרה בחולון. שם בוודאי יושב התורן או היומנאי. מה הוא עושה עם אדון חיים כהן שבא לשם? בדרך זו אתם "הורגים" את ההתנדבות, כי פעם שניה

סנ"צ יעקובי:

אנחנו כעת מכינים עלוני הסברה הן למתנדבים והן לשוטרים כדי שיוכלו להדריך את אותם האנשים שבאים להתנדב למשטרה וברגע שבאים המתנדבים אנחנו מעונינים בהם. אם המתנדב יבוא לשעה בשבוע או ליומים בשבוע זה ענינו. אנחנו לא רוצים ולא יכולים להכריח אותו לגבי משך הזמן שירצה לנדב.

א. הרליץ: הנסיון מלמד שעל כל עשרים מתנדבים יש צורך באיש מקצוע אחד שיחזיק אותם וכו'.

י. בן-פורת:

כבר דיבר על כך השר בישיבה הקודמת. המשטרה מעונינת במתנדבים מכל סוג שהוא ואנחנו רוצים שבין המתנדבים יכללו אנשים שיצאו לגימלאות ועזבו את המשטרה, שיחזרו לעבודה מלאה. דבר זה הולך לא דרך העתונות אלא דרך איגוד הפנסיונרים. אם יבואו קציני משטרה שפרשו וביכולתם יהיה לארגן יחידת מתנדבים בחולון הם יארגנו את זה.

א. הרליץ:

מנין לכם שהמחבלים לא "שותלים" אנשים בתוך זה?

י. בן-פורת:

בזה כמובן אנחנו מטפלים ובודקים ככל שניתן מבחינה מעשית קשה קצת להתארגן או להקים מתנדבים תוך יום או שבוע ואנחנו מתארגנים לקראת זה. יש איתות אותן ההנחיות הארגוניות והשיטה שלנו היא כזו: אנו מקבלים בודדים ומתוכם מוצאים מישהו שיהיה ראש הקבוצה ובאמצעותו אנו נותנים את התדריכים, או כאשר באים גופים מאורגנים, אנחנו מתוך הגוף עצמו מוצאים את האיש שיעמוד בראשם. כמובן שפה אנו נצטרך לסייע להם, כמובן שפה נצטרך גם להשקיע את הכוחות שלנו, אבל התוצאה שתהיה מכך תהיה הרבה יותר חיובית ואני מקווה שתהיה גם משתלמת. פה דובר על ריבוי רשויות, כשכל רשות מטפלת במחבלים. אני לא מכיר הרבה מאד רשויות, אני מכיר את זה ל ואת משטרת ישראל ועד כמה שידוע לי מהעבודה בשדה, התאום בין שתי הרשויות האלה הוא תאום מלא וישנה הבנה מלאה. כשאנחנו פועלים בשטח זה או אחר, יש תאום מלא בין שתי הזרועות האלה. אני באופן אישי עובד עם זרוע צה"ל, אני יודע שאנו מפעילים כוחות יחד והפעלת הכוחות וההבנה היא הדדית ויש שיתוף פעולה מלא. למרות ההתארגנות מחדש שקיימת, חייבים לדעת שאין כל אפשרות לסגור הרמטית את כל הגבולות. זה כלל מספר אחד. כלל מספר 2: אתה לא יכול לפני מעשה שבמקום מסוים זה או אחר הולך לקרות משהו. אתה עושה לך הערכת מצב, אתה מפעיל את הכוחות שלך ויש תוצאות והתוצאות הן כן טובות, אבל אי אפשר לבוא ולדרוש במצב שבו אנו נתונים היום שכל התוצאות תהיינה מוצלחות וחיוביות. משטרת ישראל כיום ערוכה לאותם התפקידים בהם טפלה עד לפני תקופה קצרה. אותם התפקידים בהם טפלה עד לפני תקופה קצרה היום הם מוזנחים. כשירגעו הרוחות בשטח זה, יבואו להתקייף את משטרת ישראל למה הזניחה את השטח הזה. אם קיים פול מסוים של אמצעים וזה כולל גם כוח אדם, אתה יכול את הפול הזה למתוח, אבל ישנו גם גבול מכסימלי למתיחה ומעל לזה אי אפשר למתוח אותו. אתה לוקח את כל הכוחות העומדים לרשותך ומזרים אותם למקומות מסוימים. מאחר ואנו בנויים למצב מסוים ומה שקורה היום מכריח אותנו לעבור למקום אחר, המצב היום לא טוב. אין לנו לא את האנשים ולא את הכלים ואין מספיק אנשים שיפעילו את הכלים. גם אם הם קיימים, הרי זה בכמויות כאלה שאינן מספקות אותנו בכלל ובפרט לא היום. באשר להג"א - אתיחס גם לנקודה זאת אסכי לא בהרחבה, ישנו מספר מסוים של אנשי הג"א העובדים תחת פיקוד המשטרה והם מוצבים באותם המקומות שאנחנו קבענו אותם בהתאם לסדרי עדיפויות, ואני לא אומר שהמספר הזה מספיק. באשר לשוטרים בשכר. אני לא רוצה להתייחס באופן ספציפי לגבי טיבם, ערכם וכל הקשור לזה, אבל כולנו צריכים לדעת שקיים איזה שהוא מאגר שאתה יכול ממנו להוציא אנשים לעבודה הזאת. מעל ומעבר למאגר הזה אי אפשר להוציא. אם כל עם ישראל ירצה לבוא ולהציב בכל מקום מישהו - לא נוכל לעשות זאת, כי ישנו מאגר והוא מוגבל, ואני בכלל לא מתייחס לגבי טיב המאגר הזה.

י. תמיר - היו"ר:

אנו ניגשים לסכום. אני אשתדל לדלג על ענינים שעוררו הרהורים ועורעורים. אחד הדברים שמוסכם שאפשר להתייחס אליהם מתוך הבנה, ואני חושב שבזה אניע את דעת כל חברי הוועדה. רבותי אנשי משרד המשטרה ואיש משרד הפנים, יש לנו

ביקורת, יש לנו הערות והארות וזה תפקידנו כחברי הכנסת, אבל יחד עם זה יש לנו הערכה מלאה למאמצים ולרצון הטוב שיש בתוך המוסדות הללו לעשות כמיטב היכולת שלכם כל אחד בתפקידו על מנת לשרת את המדינה. ביקורת לחוד, הבנה והערכה מלאה למעשיכם לחוד. תמסרו את זה גם לפקודים שלכם חברי הועדה, לגבי כמה דברים אין עוררין. כולנו מסכימים שיש לשך סיור בישובי הצפון. קימנו כבר סידורים לסיורים ובטלנו אותם במידה רבה בגלל חברי הועדה שהיו עסוקים בדברים שונים. אני מבקש מחברנו ברזאני לארגן בהקדם סיור של יומיים בישובי הצפון בצורה סבירה שלא תהיה למעמסה על הישובים.

ב.צ. קשת:
אני שמען אינני מתנגד לסיורים, אבל אם הכוונה היא לסיור ואח"כ מסקנות אני מתנגד, כי אני חושב שמסקנות בעינינים האלה איננו יכולים להציא גם אחרי הסיור.

ז. תמיר היו"ר:
כל חברי הועדה פרט אולי לה"כ הכהן סבורים שצריך לעשות משהו בתחום הפרסומים שיש בהם כדי להזיק לעניין. אני רוצה להציע הצעה ואני מבקש מכם את אשורה: תסמיכו אותי להפגש עם שר ההסברה, לומר לו מה שנאמר כאן ע"י החברים וע"י באי כוח הגורמים השונים ושהוא יזמן את עורכי העיתונים ומנהלי רשות השדור וידבר איתם על נושא זה. זהו תפקידו ולא תפקיד הכנסת. מוסכם? כן. זה מתקבל כהחלטה. ג) אנו נפעיל בהקדם האפשרי את הועדה המשותפת לעניני הג"א שתהיה גם הועדה לעניני בטחון. אנו מדברים על ועדה לעניני הג"א-מקלטים-בטחון. ד) לגבי פרסום הודעה יש כמה דברים שהם שנויים במחלוקת: הפגנות למשל ואני מוציא עניין זה. אבל יש כמה דברים שהם מתבקשים ועליהם אין חולקים. הם גם לא תלויים בדיון כי לגביהם יש הסכמה והבנה. למשל הצורך בהתגייסות לשרותים שהמדינה תקים אותם. אין היום התלהבות גדולה לזה ואני חושב שועדת הפנים צריכה לשמש דוגמא. הצורך באכלוס הגליל - זה מתפקידה של ועדת הפנים, זה כולל עניני תכנון, דיור וכו'. עודד לספר וישובי העמות. טוב יותר לומר ישובי הספר. בעניין זה אני כולל אף את הפניה - אם כי זה לא שייך בדיוק לנו ואנו יכולים לפנות לשר החינוך והתרבות ולומר לו: אנחנו מחייבים ריבוי טיולים שכמובן יהיו מוגנים כראוי. אחד החברים העיר כאן שיש לנסוע אל המקומות ולקיים את הקשר השוטף ולא להמנע מלצאת לגליל. הסעיף האחרון השנוי במחלוקת: בא"כ אבו-רביעה ואומר שיש צורך בגינוי או בהחלטה רשמית של מוסדות מדינת ישראל. אני לאחר דבריו אף הייתי מוסיף פסקה. אני קורא: "הועדה פונה לאזרחי ישראל לקיים יחסי עדות ודתות תוך כיבוד הדדי. להמנע מפגיעות באזרחים מסקטורים אחרים שאינם שאינם יהודים ואינם בני ברית למאבק ובטחון. רוצחי מעלות ופאטוטה לא הבחינו ביניהם.

ב.צ. קשת:
אני מציע לא להכניס פסקה זו. לתשומת ליבו של ח"כ אבו רביעה: לאחר מאורעות קרית שמונה היו הצעות לסדר היום על יחסים ולא עברו סתם כך לסדר היום. היה דיון במליאת הכנסת. ישנה רגישות במקום ששם תוקפים את נשיא המדינה ואת סגן ראש המדינה, ואפשר להבין גם את הרגישות שישנה גם כלפי עדות. לשמחתנו זה לא קבל צורה מוחשית. אני אינני חושב שכדאי שאנחנו נעורר בהזדמנות זו את העניין הזה.

מ. ורשמץ:
אני מציע שבאיזה שהוא מקום הדבר כן יכנס אבל בצורה שתהיה מובנת ולא תעורר מחשבות נסתרות. אני מציע שאנחנו נכתב שאנו מצינים בספוק את רוח ההתנדבות של משמר משותף ליהודים, ערבים ודרוזים וקוראים ליתר שיתוף פעולה.

ח"כ א. רביעה:
בקשר לדברים שנאמרו כאן על הפגיעה בנשיא המדינה ובסגן ראש הממשלה זה רחוק מההשקפה על הערבים. האנשים התיחסו לנשיא המדינה ולסגן ראש הממשלה מתוך מחאה על ההזנחה או המחדל שנעשו, אבל אלינו היחס היה שונה, כאילו הערבים הם אשר תקפו וזה ההבדל בין היחס לנשיא המדינה וסגן ראש הממשלה והיחס לגבי הערבים

אפשר אולי לומר את הדברים בדרך אחרת:
הועדה קוראת לישוב לשמור על שקט וקור
רוח ושיתוף פעולה בין כל אזרחי המדינה.

א. הרליץ:

אני נסחתי כפי שנסחתי וקבלתי תמיכה
מאבו-רביעה מנקודת המוצא שלו ואני ממליץ
שלא נחליט על כך היום, אלא נשקל זאת עד הישיבה הבאה, כל אחד יהרהר היטב
ונחליט רק בישיבה הבאה. אלה הסכומים שאני מציע ואני מבין שהם התקבלו.

י. תמיר היו"ר:

לי יש הערה בקשר לסעיף הראשון שקורא
להתנדבות מתוך מחשבה שצריך גם איך
שהוא לאזן את העומס על הישוב ומאחר ויש שכבות נרחבות מאד שמא יום
כיפור בכלל עוד לא עשו כלום, אני מציעה שינוקח בסעיף הזה שהממשלה
תגייס אנשים לתפקידים האלה. בזה אני מתכוונת לסטודנטים-סטודנטיות
ואחרים. לדעתי יש לקרא גם להתנדבות וגם לגיוס.

א. ודליץ:

אני מציע להוסיף סעיף על ההחלטות המובאות
כאן. אינני עומד כרגע על הניסוח המדויק,
אבל מתוך דברי חשמע הכוונה. "שמענו בתמיהה מפי שר המשטרה שלרשות
המשטרה אין עומדים כל האמצעים הדרושים להגנה על בטחונם של תושבי המדינה.
ועדת הפנים תובעת מהממשלה להקצות ללא דיחוי את כל האמצעים הדרושים
למשטרה כדי לאפשר לה למלא את תפקידה החשוב כיאות.

י. בארי:

זה לא לפרסום. יכול לצאת מאתנו מכתב
לראש הממשלה עם העתק לשר המשטרה בענין
זה, אבל אין צורך לצאת בהחלטה לפרסום בענין זה. דבר אחרון: אנחנו הכינונו
מיוזמה לטיכום הדיון בענין הבדווים בצפון. כל אחד יקח את הטיוטה ובישיבה
הבאה יעיר את הערותיו ונביא זאת לגדיעת הכנסת בהניחנו את החומר לפנינו.
בזה אני נועל את הישיבה.

י. תמיר היו"ר:

הישיבה ננעלה בשעה 12.15